

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F R A M K R I S T M E N N F R A M •

65 ÅRGANG

24. DESEMBER 1953

MED DETTE NUMMER, SOM UTKOMMER SOM
JULENUMMER, AVSLUTTES 65. ÅRGANG. INNHOLDS-
FORTEGNELSEN FØLGER I NYTTÅRSNUMMERET.
UTGIVELSESDAGEN BLIR 7. JANUAR 1954.

NR.
48
50

JUL- og NYTTÅRS-GUDSTJENESTER i Oslo:

St. Olavs kirke, Akersv. 1.

Julaften:
Kl. 24: Midnattsmesse — Pontifikalmesse m. preken av biskop Mangers.

1. juledag:
Kl. 8 — 8.30 — 9: Stille messe.
Kl. 9.45: Low Mass (English Carols).
Kl. 11: Levittmesse.
Kl. 19: Festandakt.

2. juledag:
Kl. 7 og 8.30: Stille messe.
Kl. 9.45: Low Mass.
Kl. 11: Høymesse m. preken.
Ingen aftenandakt.

Søndag etter jul:
Messene som på 2. juledag.
Kl. 19: Andakt.

Nyttårsaften:
Kl. 19: Takkegudstjeneste m. preken av Hs. Høyærv. biskopen.

1. nyttårsdag (Menighetens bededag):
Kl. 7 og 8.30: Stille messe.
Kl. 9.45: Low Mass.
Kl. 11: Høymesse m. preken.
Kl. 16—19: Utstilling av Alterets hellige sakrament.
Kl. 19: Andakt.

Søndag 3. januar:
Kl. 7 og 8.30: Stille messe.
Kl. 9.45: Low Mass (English Carols).
Kl. 11: Høymesse m. preken.
Kl. 19: Andakt.

St. Hallvards kirke, Urtegt. 29.

Julenatt kl. 24: Midnattsmesse med preken.

1. juledag:
Kl. 9: Sangmesse i Søstrenes kapell.
Kl. 10.30: Høymesse m. preken.
Kl. 17: Festandakt.

2. juledag:
Kl. 8: Dialogmesse.
Kl. 10.30: Sangmesse m. preken.
Ingen aftenandakt.

Søndag etter jul:
Vanlige søndagsgudstjenester.
Kl. 19: Aftenmesse.

Nyttårsaften:
Kl. 19: Takkegudstjeneste i Søstrenes kapell.

1. nyttårsdag:
Kl. 8: Dialogmesse.
Kl. 10.30: Sangmesse m. preken.
Kl. 17: Andakt i Søstrenes kapell.

St. Dominikus kirke, Neberggt. 15.

Julaften kl. 16: Barnegudstjeneste.
Kl. 24: Midnattsgudstjeneste m. preken.

1. juledag:
Kl. 8.15 og 9.30: Stille messe.
Kl. 10.30: Høymesse m. preken.
Kl. 18: Kompletorium og sakramentsandakt.

1. juledag og 1. nyttårsdag:
Gudstjenester som på søndagene.

Grefsen kapell, Glads veg 23.

1. juledag:
Kl. 6: Stille messe.
Kl. 9.30: Høymesse m. preken.
Kl. 17: Aftenandakt.

2. juledag:
Kl. 9.30: Sangmesse.

Søndag etter jul:
Vanlig søndagsgudstjeneste.

1. nyttårsdag:
Kl. 9.30: Sangmesse.

Jesu Hjerte kapell, Nyv. 17, Stabekk.

Julaften kl. 24: Midnattsmesse m. preken.

1. juledag:
Kl. 10.15: Stille messe.
Kl. 10.45: Høymesse m. preken og festandakt.

2. juledag:
Kl. 10.05: Messe og sakr. andakt.

Søndag etter jul:
Vanlig søndagsgudstjeneste.

1. nyttårsdag:
Kl. 10.45: Høymesse m. preken og takkeandakt.
(Bemerk togjusskrenkningen.)

Vår Frue Villas kapell, Montebello.

Julaften:
Kl. 24: Midnattsmesse. Deretter II. Julemesse.

1. juledag:
Kl. 9: Høymesse m. preken.
Kl. 16.30: Aftengudstjeneste.

2. juledag:
Kl. 8.30: Høymesse m. preken.
Kl. 16.30: Aftengudstjeneste.

1. nyttårsdag:
Kl. 8.30: Høymesse m. preken.
Kl. 16.30: Aftengudstjeneste.

Liturgisk kalender:

TORS DAG 24. DESEMBER: JULAF TEN. Vigile messen. Ep. Rom. 1, 1—6. Ev. Matt. 1, 18—21.

1. JULE DAG: I. messe: Ep. Tit. 2, 11—15. Ev. Luk. 2, 1—4. II. messe: Ep. Tit. 3, 4—7. Ev. Luk. 2, 15—20. III. messe: Ep. Hebr. 1, 1—12. Ev. Joh. 1, 1—14.

2. JULE DAG (lørdag): Stefan, Kirkens første martyr. SØNDAG 27. DESEMBER: Johannes ap. og evang. Ep. Sirak 15, 1—6. Ev. Joh. 21, 19—24. Mandag: De uskyldige barn, martyrer. Ep. Åp. 14, 15. Ev. Matt. 2, 13—18. Tirsdag: Thomas, bisk., mart. Onsdag: Messen fra søndag i Juleoktaven. Torsdag (Nyttårsaften): Sylvester I, pave bekj.

1. NYTTÅRS DAG (fredag): Kristi omskjæring. Ep. Tit. 2, 11—15. Ev. Luk. 2, 21. Lørdag (2. Nyttårsdag): Oktavdagen for den hl. Stefan.

SØNDAG 3. JANUAR: Jesu navnefest. Ep. Ap. Gj. 4, 8—12. Ev. Luk. 2, 21. Mandag: Oktavdagen for De uskyldige barn. Tirsdag: Vigilien til Herrens Åpenbaringsfest. Onsdag: Herrens åpenbaringsfest. Torsdag, fredag og lørdag: Dager i oktaven.

SØNDAG 10. JANUAR: Feiring av Herrens Åpenbaringsfest. Ep. Is. 60, 1—6. Ev. Matt. 2, 1—12.

Ved biskoppelig dispens er alle fritatt for faste- og abstinensbudet julaften fra kl. 12 middag; likedan 1. nyttårsdag som faller på en fredag. (1. juledag tillater Kirkeloven som kjent alltid kjøttspise.) Fra og med 2. juledag opphører De lukkede tider.

Oslo-menighetenes
juletefester

Søndag den 27. desember: kl. 19.30
for voksne.

Mandag den 28. desember: kl. 16.30
for barn.

I foreningslokalet, Akersveien 5.

Alle er velkommen. Godt program.

St. Olavs- og St. Hallwardslaget.

ST. SUNNIVA SKOLE

Søndag 20. desember kl. 17

Juleforestilling

Barn kr. 1.—, voksne kr. 2.—.

Forestillingen blir gjentatt
7., 9., 10., 16. og 17 januar,
hver gang kl. 17.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Møte i St. Josephs kapell
onsdag 6. januar 1954 kl. 19.30.

Deretter juletefest i lokalet Akersv. 5.

FYRINGSOLJE

brukes av

Bispegården
St. Josephs Institutt
Vor Frue Hosp. Nerveavd.
St. Dominikus kirke. } Oslo
St. Elisabethsøstrenes
Pleiehjem
Sta. Katarinahjemmet.
St. Pauls Kirke }
Moderhuset } Bergen
Florida Sykehus }
Øyenklinikken }
St. Josephs Hospital, Drammen
St. Torfinns Klinik, Hamar
St. Fransiskus Hosp., Hønefoss.

Ved bestilling av olje: Oslo 68 34 66
Service: Oslo 56 35 92

ST. OLAV

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersv. 5.
Telefon 42 37 43. Kl. 9—16. Mandag, lørdag:
Kl. 9—13.

Abonnementspris: Kr. 15.00 pr. år; for utlandet
+ porto kr. 4.80. Girokonto nr. 15986.

Abonnement tegnes i ekspedisjonen og på ethvert
postkontor.

Annonser må være innsendt innen onsdag aften
ukene før utgivelsesdatoen (angitt på 1. om-
slagsside).

Tanker omkring julebudskapet

Enten julen kler seg i hvitt, og vi pynter på med vårt, eller om marken er bar og gatene svarte — og vi må til med enda mer pynt —: én grunnstemning vender alltid tilbake. Er det minnene som vi sanser så sterkt i denne tiden? Er det filmen om vårt eget liv som rulles opp og sier oss at det konstante, det alltid tilbakevendende i denne idelige veksling av bilder og scener det er *mitt eget jeg*? Eller er det det motsatte: at jeget siger i bakgrunnen og plutselig føler seg trukket inn i et mystisk fellesskap med alle mennesker, og all skapning, der godt og ondt, nært og fjernt ikke lenger skiller, men binder? — Jo, men ikke bare dette. Det må ligge en dypere realisme bak, noe som ikke er av oss selv.

Og hva er så det? Jo, det at dager og år svinner, at mennesker fødes og mennesker dør, mens et budskap fra en tidløs røst slår gjennom døgnets tynne vegger og kaller all verden til lydhørhet innenfor et rom uten dimensjoner og grenseskjell:

«Eder er i dag en frelser født!»

«Eder er i dag en Frelser født» — det er røsten vi fornemmer bak hver lite skapende trekk i denne stemningen. Det er nok så at det blir et svært oppjaget mas for de fleste med julekort, presanger, reiseforbereidelse, julebord og mette dager, langt utover den normale økonomiske og fordøyelsesmessige yteevne. For mange føles det hele endog så forpliktende tungt at de på forhånd alt ønsker julen vel over, så de igjen kan puste ut i den vanlige døgnrytmen. Men hvordan vi så enn arter oss, om vi innrettes oss på en rolig høytid og skyver alle kravene til side, eller om vi lar oss drive med i de tusen omtankers julekav: Den røst kan vi ikke stenge ute: «Eder er i dag en frelser født.»

Howdan fornemmer vi så denne røsten, hvordan hopptar vi den, og hvordan lar vi den få gjengklang i vårt sinn og i vårt liv? — Her er noe så forunderlig og på samme tid så hovedsakelig.

Ser vi på verdenssituasjonen i dag, eller nær sagt hvor som helst omkring oss, eller våger vi det aller

dristigste, nemlig å skue ransakende, vurderende og dømmende inn i oss selv: da kan røsten om Frelseren som er født, synes uendelig fjern og uvirkelig. Uhyggelig aktuell kan vi da forstå sorgen hos evangelisten Johannes når han i juledagens evangelium slår fast om Forløseren som kom til vår verden: «Han kom til sitt eget, og hans egne tok ikke imot ham.»

Nå er det så at dette ord av Johannes ble skrevet for nesten 1900 år siden, da kristendommen sto i sin barndom. Men er det aktuelt i dag, så må det være noe ved dette budskapet om Gud som ble menneske blant mennesker for å forløse dem, som ikke stemmer? Skal nitten-tyve århundrer gå hen og skal det kunne sies om verden i dag at den ennå ikke har mottatt ham som kom til sitt eget, har da budskapet «Eder er i dag en Frelser født» overhodet hatt noen befriende virkelighet for menneskelheten og for verden?

Spørsmålet har sikkert vært stillet før, og vi mener å kjenne en rekke svar. Mange av disse har vært svært benektende og har virket deprimerende på mange positive kristne. Men mon man her ikke har loddet for grundt eller innstillet linsen etter sitt eget syke øye og dermed er kommet i skade for å gjøre kristendommen en stor og skjebnesvanget urett? — La oss se hvorfor.

Det har i det siste hundreår vært populært å tillegge Kirken og Gud all den ulykke som har gått over menneskelheten. Gud, sier det moderne orakel, eksisterer ikke. Hvordan kan en Gud som kaller seg rettviss, stille se på alt det urettferdige som skjer! Gud, som kaller seg allmektig, hvordan kan han uten å gripe inn, se på alle de forgripelser som finner sted! Gud som kaller seg kjærlighetens og trøstens far, hvordan kan han la så megen lidelse gå hen over sin jord?

En glemmer bare dette ene: At Skaperen har lagt alt såre vel til rette for menneskene, men menneskene har vannskjøttet disse gavene og har bare stirret mot jorden, uten noe evighetsperspektiv.

ST. OLAV *ønsker alle*
sine lesere, annonsører
og medarbeidere
 EN GLEDELIG JUL!

*Etter den belgiske mester Memling:
 «Vismennenes tilbedelse.»*

Det har også vært populært å si at kristendommen har sådd splid blant menneskene, satt mann opp mot hustru, barn opp mot foreldre, kristne mot kristne, land mot land, folkeblokker mot folkeblokker.

Det er lett å påpeke mange felles synder her. Men like raskt kan vi slutte oss til kristendommens gode og forløsende innflytelse i verden, ved å tenke oss den foruten: Hvor ville vi ha stått i dag uten Kristi budskap om menneskenes likhet i verd og i sønnekar under en felles himmelsk far? Er det ikke dette budskap som f. eks. har *banet veien* for den stadig jevnere fordeling av de materielle goder rundt om i verden?

Før Kristus fantes ingen form for hensyn og barmhjertighet mellom menneskene. «Homo est homini lupus», sa et romersk ordspråk: «Mennesket er overfor medmennesket som en ulv.» Rom selv hadde på Kristi tid henved 1½ millioner innbyggere. Ca. halvparten av dem var slaver. De var rettsløse, gjaldt ikke som personer, men som ting. Eieren kunn råde over dem og med dem som han ville: la dem sulte, slå, lemleste, drepe. Ingen lov forbød det, til nød loven om egen fordel, da slaven representerte simpel pengeverdi. Det sier seg selv at kristendommen ikke med ett slag kunne omstøte en slik tingenes tilstand. Det ville, slik som mange revolusjoner av annen art siden har måttet regne med, ha kastet samfunnet ut i et økonomisk og politisk kaos, og det siste kunne ha blitt verre enn det første.

Nei, ved en tålmodig endring av menneskenes *sinn*, har Kirken arbeidet mot målet Kristus satte for den. Den ga f. eks. kvinnen æresstillingen til-

bake, gjenreist i Marias lysende skikkelse som hustru og mor og verner av dyd. Den har tatt seg av fattige, gamle, syke, forstøtte ut fra den brorskapsfølelse som kom inn i verden med Frelseren — en følelse som var fremmed i hedendommen, ja regnet for en tåpelighet. Av denne kjærlighet til medmennesket næres, eller stråler den kristelige velgjørenhet den dag i dag ut fra. I den forklare våre dagers stigende velferdsarbeide — uansett i hvilket navn — som en historisk utvikling av den kristne caritasidé: At det ene menneske ikke skal skule til det annet, men ta del i hverandres frelse gjennom hjelpende støtte. Ja, selv de mest radikale retninger innen sosialistisk samfunnspolitikk har kristendommen å takke for den veg *den* stakk ut med Kristi budskap om menneskenes likeverd.

Tiden like før Kristus var moden for Frelserens komme — tidens fylde var inntrådt, som apostelen Paulus antydte. Som den vise oppdrager har Gud latt vente på seg. Menneskene måtte først erkjenne den elendighet synden bringer med seg, sin egen avmakt, heve seg fra fallet, innse nødvendigheten av en forløsning, ja lengte etter den.

Hvorfor finner denne *lengsel* etter forløsning en slik paradoksal gjenklang i menneskehjertene i dag?

Jo, det moderne menneske har vendt seg fra Kristus, ignorert ham, forlatt ham og hans glade budskap. Men menneskehjertet er i seg selv urolig, det higer og søker etter noe utenom seg selv. Noen søker å finne utløsning for sin higen i sosial velferd. Andre søker kunsten, musikken, litteraturen, sporten, politikken, til historien eller nuet. Bare

én ting møtes de i: redselen for å være alene med seg selv. Det kreves bakgrunnsmusikk, det kreves noe som dysser sjelens urolige krav i søvn. Det uhyggeligste må ikke skje: Å bli alene med seg selv! Fortapte tidligere tider seg i primitiv vantro, i skjebnetydning og obskur stjernefilosofi, i spådom og åndsbesvergelse, så tyr moderne mennesker like raskt til sanselyst og bedøvende rus — bedøvelsen av jeget. Fordi mennesket ikke lenger elsker seg selv, hvordan kan det da elske andre? Andre menneskers frihet, verdighet, rettigheter blir ham likegyldig. Derfor har vi også kunnet oppleve å se moderne statssamfunn utarte til alle tiders frykteligste slavesamfunn.

Forstår vi så ikke hvorfor vår tid både lengter etter og trenger til en forløser? Å finne ham i oss selv eller i de såkalte interesser og hobbyer innenfor velferd- og selskapsliv, eller i vår gåen-opp-i vårt yrke, vår forretning, vår vitenskap — bør vi like godt først som sist vrake som kornskovl. Siden generasjoner tilbake har man, lokket av framskrittets fantom, *flyktet* fra ham som er løsenet på verdensgåten.

Det er på tide at menneskene vender tilbake til ham, Kristus, Frelseren som ble oss født. Det gis intet teknikkens eller sosiologens fremskritt som dypest inne lykksaliggjør mennesket, dersom det ikke samtidig skrider frem i troen på Kristus og i veksten av den kristne kjærlighet.

Og hva vil det videre si?

Det vil si at julens budskap om Gud som ble menneske, blir en appell til udødelighetsverdet hos oss som er skapt i hans billede. Det vil igjen sette et alvorets segl på vår handel og vandel — ikke i dysterhet og gold forsakelse — men et alvorets segl i den forstand, at vi ikke fortaper oss i denne verdens visdom, klokskap og smartness, men stiller alt under evighetens perspektiv.

Vi er pilegrimer på veien mot det evige, det for oss så ufattelige evige. Det kan vi med sikkerhet si av to fundamentale grunner: For det første fordi erfaringenes egen viten sier oss at vi alle vil komme til å forlate denne verdens eksistens. For det annet fordi den guddommelige åpenbaring bevislig har lært oss at et liv etter dette *fortsetter*.

Så står da juleevangeliet frem for oss med det som gjør at vi kaller det for Det glade budskap. Det sier oss at veien til livets virkeliggjøring ikke går gjennom *jegets* suksess, men gjennom *viets*, — ved at vi redder oss ut av selvopptatthetens, selvinteressens og selvstreveriets snevre rike og stiller oss under det barnlige felleskårs tanke i Kristus, vår Frelser og Forløser.

Derfor er oss en Frelser født.

I. H. K.

MORGENDEMNING

Gjennom desembermørket, trærne skinner —
i høytids glitterprakt av rim de står,
når nattens tunge enevelde svinner.

I lydhør stillhets adskilthet, jeg finner
et tilfluktssted, hvor ingen plikter binder,
fylt av en fred, dit ingen smerter når.

Løfters advent — fortrøstningsfull jeg venter
det under, som forkynt ved englesang
og hilst av julelys og klokkeklang.

omfatter verdenshav og kontinenter —
mens dagen stemmer sine instrumenter
til larmende og blodrød soloppgang.

NY BERG.

St. Olavs Barneblad

har sendt ut sitt julenummer for året sammen med november-desembernummeret. Det første har 32 tekstsider, det andre 16. Bare de som steller med bladutgivelse kan vurdere det arbeid som her ligger bak 48 sider barnestoff, redigert med en gjennomstrålende kjærlighet til vår stadig voksende katolsk barneskare. Vår uforbeholdne honnør! I snart 27 år har barnebladet kommet ut, trutt og trofast, uten blest, slik som så mange andre blader som utgår fra «klostrenes stillhet» i den vide katolske verden. Det er St. Josephs Institutt som sender det ut og vel bærer nær 100 % av utgiftene også, da søstrene visstnok ennå har til gode å ha krevet, enn si purret på kontingent. Ildsjelen bak bladet er søster Anne-Marie, og nærmere presentasjon skulle være overflødig. I nesten hele utgivelsesperioden har hun stått både for bladets redaksjon og ekspedisjon.

Vi føler oss kallet ikke bare til å minne alle katolske foreldre med barn under «Ignis»-alderen (de som ungdomsbladet vårt ligger noe vel høyt for) om det fortrinnsrike lille bladet, men også til å få skapt den fornødne blest om det. Tenk om foreldre, ja barna med, kunne støtte redaksjonen med aktivt medarbeiderskap, hjelpe til at det blir en stadig mer levende kontakt mellom blad og leser, og at lasset i lengden ikke blir så tungt å dra for utgiverne alene? Intet er så inspirerende for en redaktør som å få spontante innlegg, og her forstår vi at også lokal-nytt er hjertelig velkommen. Vi trenger til å vie dette barnebladet vårt mer oppmerksomhet enn hittil, det har jo en særdeles viktig misjon i formingen av gode, sunne katolske barnesjeler. *Kontinuitet* i katolsk innflytelse er idag fremdeles problemet i vårt ungdomsarbeid. I barnebladet har vi en bevarende faktor som vi derfor bør vie all tilbørlig årvåkenhet.

St. Olavs Barneblad utkommer hver annen måned og koster kr. 3.— om året. Her er utmerket stoff til høytlesning for barna, stoff både til å fryde seg over og til å hente seg religionskunnskap fra. — Som vanlig har julenummeret et farget innleggsbilde. I år er det særlig pent: «Madonna med druen» etter Pierre Mignard, i målene 12 x 15 cm.

Bibelhistorie for de voksne

Av Daniel Haakonsen

Daniel-Rops er psevdonymet til en kjent katolsk forfatter i våre dagers Frankrike. Hans virkelige navn er Henri Petiot, og han er født i Epinal i 1901. I 1922, da han altså ikke var stort eldre enn en norsk artianer, tok han en eksamen som omtrent svarer til en doktorgrad her hjemme, og det med fremragende resultat. Han var da spesialist i historie, men hadde også studert geografi og jus. Det ble imidlertid ikke historien som kom til å oppta ham i første omgang. Han ble forfatter, skrev dikt, romaner, litteraturkritikk. To av hans romaner er oversatt til dansk: «En Dag gik til Ende» og «Død, hvor er din Sejr?». Det som opptar ham, er en følelse av åndelig rotløshet og uro som ikke var uvanlig blant mellomkrigstidens europeiske forfattere. Han ser en fare for den kristne i å finne trivsel ved det åndelige mørke i en avkristnet tid. Han har sitt særpreg som romanforfatter, men på dette tidspunkt tyder alt på at den lovende vitenskapsmann skal gå inn i litteraturhistorien som en av de middels store diktere, en av dem som bare spesialister senere vil huske.

Men så, etter at Daniel-Rops er fylt de 40, tar han fatt på et veldig arbeid som ganske sikkert vil bli stående som et varig monument. Han begynner å skrive den kristne religions historie fra den dag da Herrens bud utgikk til Abraham og helt frem til våre egne dager, da arbeiderprestene i Paris setter sennene i bevegelse. Det var svar på den utfordring som lå i tidens rotløshet. Dikteren levendegjør tradisjoner som nok aldri helt er gått tapt, men som allikevel ikke i vår tid oppleves som en strøm av liv, en livets flod hvor også vår egen båt navigerer.

Daniel-Rops verk, som ennå ikke på langt nær er avsluttet, er blitt en uhørt publikumssuksess. Det bind om nå foreligger på dansk («Israels Historie i Det Gamle Testamente») er bare i Frankrike kommet i bortimot 200 000 eksemplarer, og er dessuten oversatt til en rekke språk. Flere gunstige omstendigheter underbygger en slik suksess. For det første er det i dag i den katolske verden en stadig økende interesse for kristendommens kilder og blant dem Det Gamle Testamente. Gjennom et halvt århundre har det vært ført omfattende studier av historikere og arkeologer, og mangt og meget fremtrer i et nytt lys etter hver som man i Roma får samlet og utgitt fruktene av disse studier. Kirkens tradisjon kommer bedre på bølgelengde med vår egen tid, og de åndelige verdier i de skrevne kilder trer klarere frem. Daniel-Rops gjenforteller jødefolkets, Kristi og kirkens historie ut fra vår tids viten, og har ofte nytt å fortelle. Nå er det nok så at han umulig overalt kan drive selvstendig vitenskapelig forskning når han vil spenne over så mange tusen års historie. Det er nok derfor til sine tider popularisering det dreier seg om, men popularisering ved en mann med vitenskapelige evner og med en dikters evne til å fortelle. Fortellerkunsten hører med til historieskrivningen, og det er ingen forkleinselse for historikeren Daniel-Rops å si at hans verk også bærer preg av de tyve år da han vendte vi-

tenskapen ryggen til gode for diktning og forfattervirksomhet.

Enda en vesentlig ting støtter opp om Daniel-Rops' verk: han har den store tålmodighet som skal til for å gjennomføre en oppgave av dette omfang. Det er ikke i dag eller i morgen han regner med å være ferdig, men kanskje om tyve år.

Den innvending en kan rette mot ham som historiker, er han kanskje klar over selv når han sier at det er vanskelig å vite hvor vitenskapen slutter og troen begynner (s. 145). For leseren kan det stundom være vrient å holde fra hverandre det som Daniel-Rops hevder fordi *forskningen* har gjort det overveiende sannsynlig at det er slik, og det han som katolikk godtar fordi det hører med til kirkens overlevering.

Fire bind av den store reglionshistorie han har planlagt, er utkommet. Det siste fører frem til middelalderen. Første bind i serien er det som i høst utkom på «Sankt Ansgars Forlag i København. «Israels Historie i Det Gamle Testamente» er altså nå blitt tilgjengelig for skandinaviske lesere.

Det Gamle Testamente forekommer mange mennesker uoverkommelig, dels på grund af dets længde, dels fordi det er svært at forstå og vanskelig at tro,» skriver forlaget i sin presentasjon av boken. Og den fortsetter så med å si at Daniel-Rops har kastet lys over de vanskelige steder ved hjelp av en ny viten. Det kan nok være så at Det gamle Testamente forekommer oss uoverkommelig. Men uten at vi vet det, bærer vi det i oss, dypt innpreget i vårt sinn. Det skal ikke mer til enn at vi åpner en bok som denne, før inntrykkene vi mottok i barneårene begynner å strømme på oss. Ikke bare de bilder vi husker klart: Abraham på berget, tung om hjertet, med løftet kniv, Jakobs drøm og himmelstige, Josef i sin kornhandel, Moses som slår tavlene i stykker i vrede, ikke bare Ruths ynde, Goliats velde, profetenes lidenskap. Det gjenopplives bilder og hendelser knyttet til navn vi har glemt eller bare vagt erindrer. Opp fra dypet stiger de på ny: Lot, Josva, Gideon, Samuel, Nuomi Og skikkelser som bare står i halvllys fordi deres livs historie og konflikter ikke passet seg for barn, en Samson, en Jefta, en Herodes, får klarere lys over seg og kan innlemmes i vår bibelkunnskap.

Noe av det karakteristiske ved boken er at de bibelske hendelser settes i sammenheng med samtidige historiske hendelser i tilstøtende deler av verden. La meg nevne et eksempel: I avsnittet om jødernes erobring av Kanaans land etter utferden fra Egypten og vandringsen i ørkenen (s. 113 ff.) forteller Daniel-Rops hva som ellers foregikk i det indre Middelhav på denne tid. Vi får høre om den eldgamle kultur på Kreta for 3500 år siden. Knossos-palassets ruiner er gravet ut og denne tiden er rykket oss levende nær, ved bilder og ornamenter. «Et lille Freskobillede af en ung Pige smiler frejdigt til os, unge Mænd i korte Underklæder minder om vore dages Fotboldspillere, og Kvin-

derne har Krinoline paa, ligesom Kejserinde Eugénie.» Palassene på Kreta «var udstyret med en komfort som Ludvig XIV ikke kendte til: Bade med rindende Vand, Toiletfløb, m. m.» Men omkring år 1400 før Kristus ble dette høyt siviliserte samfunn rammet av en katastrofe, — invasjon av ariske folkeslag. Arierne slo seg ned i Hellas og i Lilleasia, men de enkelte folk lå i innbyrdes strid. En episode i disse stridigheter var at et folk under Agamemnons ledelse angrep Troja i Lilleasia. Det er denne episode Homer forteller om i et av verdens mest berømte dikterverker, *Illiaden*. Den måte Troja ble erobret på: trehesten som trojanerne ble lurt til å trekke inn i byen, men som i sitt indre skjulte bevæpnede menn, er kjent nok. Den er blitt brukt som et bilde på Kristi frelsergjerning: han overvinner Verdens fyrste på hans eget terreng ved Treets hjelp. Daniel-Rops er ikke opptatt av symbolikk, men han er interessert i å fortelle om et historisk sammentreff: På samme tid som Josva gikk til angrep på Jericho for å erobre Kanaan, det lovede land, utførte Homers helter de sagnomsuste bedrifter ved Trojas murer.

Det koster nok *litt* anstrengelse å lese «Israels Historie i Det Gamle Testamente», og man savner en forklarende ordliste bak i boken. Men den beriker hele ens religiøse kultur og betyr en mektig utvidelse av ens horisont. For foreldre med barn i folkeskolen vil den være meget nyttig, den kan hjelpe dem å forstå ut fra sine forutsetninger hva barnet lærer å forstå ut fra sine. Men det er mulig at boken burde bli emne for foredrag og katekese. Den følger en fremgangsmåte som nå stundom brukes i religionsundervisningen i andre land: i stedet for å begynne med skapelsen og syndefallet, begynner den med Abrahams historie. Skapelses-beretningen kommer så med på et *senere* tidspunkt i jødernes historie, nemlig på det tidspunkt da denne beretning oppsto blant jødene som en bearbeidelse av gamle overleveringer. På denne plass i historien blir den nok lettere å forstå, men den krever kommentar. Den største fordel ved denne måte å fortelle på, — med utgangspunkt i Abraham — er at den gamle pakts historie trer klarere og mer dramatisk frem. Fra den time da Abraham på Guds bud dro ut fra Ur i Kaldæa, er jødernes historie en historie om Guds troskap mot sine løfter og om menneskenes utroskap, fall og benådning. Det er den historiske åpenbaring av noe som vi tror er så selvfølgelig, men som i virkeligheten er en revolusjon: åpenbaringen av den *trofaste* Gud.

Boken munner ut i de begivenheter som går forut for Kristi fødsel. Forfatteren viser hvorledes det i jødernes hellige skrifter er kommet til orde en Messiasforventning som ut fra jødedommen alene er selvmotigende, men som ikke blir selvmotigende når den får lys over seg fra Kristi liv. Stundom er det den seierrike konge med jordisk majestet som stiger frem av profetiene, stundom, især hos Esaias (53 kap.), er det den lidende frelser, «smertens mann». Men *ham* kunne jødedommen ikke finne plass til i sin forventning om Messias.

«Det jødiske Folks religiøse Udviklingshistorie er i «Den mærkelig Grad sammenhengende og præget af Konsekvens,» — slik lyder Daniel-Rops' konklusjon: «Abraham lægger Grunden til Monoteismen, Moses formulerer Loven, og Profeterne udformer en

etisk betonet, universal Religion. Efter Eksilet gennemgaar Folket en religiøs Udvikling, som er enestaaende i Religionernes Historie. Naar man betragter de øvrige kultursamfund, vil man se, at de følger en Kurve, der først præges af Famlen og Usikkerhed, derpaa naar et Højdepunkt, der snart efterfølges af en mere eller mindre hurtigt fremskridende Dekadence. Israel har lidt efter lidt tilkæmpet sig en højt udviklet religiøs Modenhed, og naar det ikke kunde anerkende Jesus som den frelsende og forløsende Messias, skyldtes det ikke utroskap mod de religiøse Idealer, men var netop betinget af en stadig Fastholden af disse Idealer, som til Slut førte det ind i en Blindgade, der spærrede Vejen fremover.

Thi hvor stor end Israels religiøse Indsats var, maa den siges at være utilstrekkelig, set i Kristendommens Lys. Aandens Værk fuldbyrdes med Kristus, thi han er 'Lovens Ende', som Apostelen Paulus udtrykker det, eller for at citere Pascal: 'Jesus Kristus, som begge Testamenter ser hen til, den Gamle som sin Forventning, det nye som sit Forbillede, begge som deres Midtpunkt.'»

Daniel Haakonsen.

Pater Vesuv eller „Guttebandepresten”

AV CECILIA ROSATI

Napoli's gategutter — eller «scugnizzi», som de heter på hjemstedet — er en samfunnsklasse som er noe for seg selv. Her i Norge ville vi helst regne dem inn under kategorien «ville barn». Som fugleunger blir de kastet ut av redet så snart de kan stå på egne ben, og det regner deres foreldre å være når de har nådd den høye alder av en seks-syv år. Fra da av lever de sitt liv på gaten. Om dagen tilbringer de tiden med å tigge. De sitter på fortaugene i de merkeligste, mest forvridde stillinger for at de forbi-passerende skal ta dem for krøplinger og bevegese til å stikke til dem litt, og dette tjener de alltid noen slanter på. Men småstjeling og lommetyveri kaster sannsynligvis mere av seg! Om kvelden har de sitt arbeidsfelt i parken og i strøket rundt jernbanestasjonen. Der finner de nemlig veteranene i yrket, de utlærte kjeltringene som, hvis lykken er god, kan engasjere dem til å utføre kup hvor små, tynne gutter har bedre sjanser enn voksne mannfolk.

Først i de små timer har «scugnizziene» tid til å sove. Da legger de seg flokkevis på fortaugene, helst nær et bakeri der veggene og vinduene kan tenkes å avgi en smule varme. De ligger etter et system: de ligger i ring, slik at den enes ben kan tjene som hodepute for den neste. Slik kan man finne dem når dagen gryr, i Napoli's mest folkelige kvartaler.

De er kledd i laser, disse gatens barn. De har ofte både lus og skabb. Deres verktøy og våpen er barberbladet. Det kan brukes til å skjære opp damevesker og frakkelommer. Det kan de også forsvare seg med i et knipetak. De lever nemlig bestandig i forsvarsstilling.

Men deres ene store lidenskap er kino. For den ofrer de villig både middagsmat og aftens, og har de tjent penger nok til en kinobillett kan dagen ikke ansees som mislykket. Flokkevis stormer de kinolo-

kalene og sitter henført og ser på den falske drømmeverdenen som for dem er det store eventyret.

Tilværelsen deres er utrygg. De lever jo bokstavelig talt fra hånd til munn. Men en utvei har de likevel alltid i bakhånd: går forretningene alt for dårlig, kan man melde seg selv! Man kan gå bort til den første — beste konstabel man treffer på og si: «Jeg er en scugnizzo, her har du meg!» Det kan jo oppstå øyeblikk hvor det fryktede fengselet blir et behagelig hotell hvor man får både mat og en slags seng å ligge i!

Noen statistikk over tallet på disse gateguttene foreligger ikke. En antar at det finnes noen hundrede av dem. Uvesenet har blomstret opp etter den siste verdenskrig, og myndighetene har gjort lite eller ingen ting for å komme det til livs. Ingen hadde prøvd å hjelpe Napolis «scugnizzi» før pater Mario Borelli tok saken i sin egen hånd.

Pater Borelli er ung og liten av vekst. Han er født og oppvokset i Napoli. Han kjenner sine medborgere! Også scugnizziene . . . Han visste meget godt at det ikke ville nytte å snakke moral til dem i første omgang. Først måtte han vinne deres vennskap. Så gikk han til kardinalen, bad ham om lov til selv å bli «scugnizzo»! — «Vel, min sønn, vil du det, så vær så god! Gud velsigne deg!»

Pater Borellis høytidelige opptagelse i «Vesuvbanden» foregikk en mørk novembernatt i 1949 i nærheten av Napolis jernbanestasjon. Banden var samlet foran en av Frelsesarmeens matstasjoner. Pater Borelli, iført sin egen spesielle battledress bestående av et par fillete bukser, en laset skjorte og den tradisjonelle skyggeluen, stillet seg opp i køen og lot som ingen ting. Da nærmet bandens leder seg og sa med trusel i røsten: «Trur'u jeg biter på at du er scugnizzo? Åffer slags kar er egentlig du? Å erre du her å gjørra?»

Pater Borelli stakk den ene hånden i lommen. Med den andre trakk han lua dypt ned i øynene. Så spyttet han den andre i ansiktet. «Nå veit du hvem jeg er. Har'u noe mer du ska ha sagt så kom igjen!»

Hånden i lommen talte sitt tydelige språk, han var klar til å bruke barberbladet!

Presentasjonen kunne ikke vært mere vellykket. Den resulterte i at Pater Borelli etter kort tids forløp ble valgt til Vesuvbandens leder, fryktet og beundret for sin dyktighet i faget! Han «arbeidet» som de andre, alltid sammen med dem. Han tigget og stjal og sov i ringen utenfor Napolis bakerier. Snart hadde han bandens tillit og fortrolighet. De ante ikke at han var prest. Det kostet ham et opphold i fengslet. Han kunne ikke, og ville ikke fortelle myndighetene sammenhengen. Men det gjorde ingen ting. Han kom jo ut igjen etter en stund!

Det var *da* han fant den bombete, ubrukbare kirken som skulle bli Vesuvbandens stamkvarter. Der var de relativt trygge. Der planla de sine kup, dit trakk de seg tilbake etter endt dåd, med Pater Borelli i spissen!

Det var i denne nedlagte kirken Pater Borelli en vakker natt sa: «Vent på meg gutter! Jeg skal bare ut et øyeblikk så har dere meg igjen» . . . Han kom ganske visst igjen, men denne gangen kledd som

Frank Rennord:

Kloster-øya Selje var kristen

Klostrets datter — det mektige

«Nå fikk du fast fot i landet, Konge.»

Ja, så kvad Ottar Svarte da Olav Haraldsson (senere Den Hellige) med tohundreogtyve utvalgte menn, i brynje og våpen, stevnet mot Norge i sin to knarrer. Det var om høsten og de fikk svær storm i havet. Det så farlig ut, men da de hadde godt mannskap og kongens lykke meg seg, gikk det godt.

Her sier sagaen: Kong Olav kom inn til Norge midt på Vestlandet. Den øya de kom i land på het *Sæla*, den ligger utenfor Stad. Da sa kongen han trodde det måtte være en lykkedag siden de hadde landet i Norge på *Sæla*, som betyr *lykke*. Han sa det måtte være et godt varsel når dette hadde hendt. Så gikk de i land på øya. Der gled kongen med den ene foten i noe leire, men stødde seg på det andre kneet. Da sa han: «Nå falt jeg!» Da sa fosterfaren, Rune den vidfarende: «Du falt ikke, Konge, nå fikk du fast fot i landet.» Kongen lo og sa: «Det kan nok være, om Gud vil.»

Det er noe underlig betagende ved den vesle vindblåste øya Selje, — *Sæla* eller *Sellø*, som den het i eldre tid. Med sine kloster-ruiner er det som om vi føres dypt inn i sagaen og ser langskipene med sine brede seil fare forbi i leden. Det er som om fortidens stemmer stiger opp mot oss gjennom dønnings drønn mot stranden eller som om kloster-klokkens spinkle klang blander seg i vindens sus gjennom det stride graset langs fjæren.

prest. Et jubelskrik møtte ham! «Hurra!» ropte banden: «Flott! Hvor har du stjålet de klærne?»

«De er mine egne,» sa Pater Borelli. Guttene ble stumme. Han fortalte dem historien. Han forklarte dem hvorfor han hadde opptrådt som «scugnizzo». Vi vet ikke hvilke ord han brukte, men vi vet at han traff spikeren på hodet med dem. Vi vet at han hadde hele banden med seg da han foreslo at den, fremdeles med ham som bandleder, skulle gå inn for et nytt og bedre liv.

Den nedlagte kirken er fremdeles bandens tilholdssted. Den er restaurert og bygget om, er blitt et hjem. Og banden vokser og vokser. 70—80 gutter bor der sammen med Pateren. De minste går på skolen som andre smågutter. De eldste arbeider til det felles underhold. De går også på nattlige kup. Ikke for å stjele, men for å få kontakt med andre bander og fortelle dem om «Pater Vesuv», *deres* pater Vesuv som har hjerterom og hjelp for alle Napolis «scugnizzi».

Cecilia Rosati.

terskelen til Olavs tokt

og rike Munkeliv i Bergen

Den fremmede spør seg selv: Hvorledes kunne det ha seg at det her ble reist et kloster? Her var jo dengang øde, — uten noen bebyggelse. Hvorfor ikke da like godt inne på det nærliggende fastland? Riktignok hadde Selje en god og sikker havn. Det kom bra med i hine tider, hvor hele flåter kunne ligge «børfaste» der inne før de fortsatte sin ferd over det urolige Stadhavet. Havnen lå jo midt i leden mellom Bergen og Nidaros.

Men dette er ikke tilstrekkelig til å begrunne et klosteranlegg, og til og med for Benediktinernes ansette orden, samt til opprettelse av en bispestol. Nei, vi kommer nok ikke utenom legenden om den hellige Sunniva og hennes følge. Den skal her først gjengis i sin opprinneligste form:

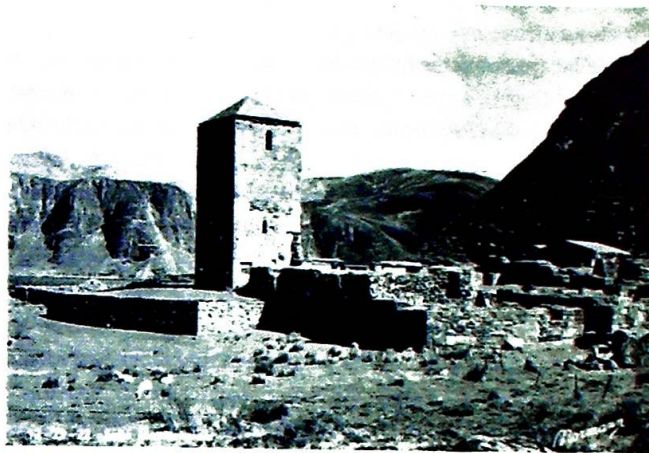
«FAGER LYSNING OG UNDERLIGE TING —»

I keiser Otto og Håkon Jarls dager forlot en irsk dronning *Sunniva* (Sunifa) sitt rike, — ledsaget av en betydelig skare, som frivillig fulgte henne. Dronningen ble drevet bort ved de stadige anfall fra hedningenes side.

«De dreves hen til de norske små-øyer Selje og Kinn, hvor de en tidlang oppholdt seg. Bøndene i egnen, som hadde mistet noe kveg, og derfor antok de fremmede for vikinger, meldte saken for jarlen, som med mange stridsmenn kom til øya. Det irske følge gikk da inn i de fjellhuler, som er på Selje, og ba Gud om å ende deres lidelser, hvorpå et stenscred lukket hulene og begravde dem. Senere — etter at Haakon Jarl var falt — fikk to menn som seilte forbi, se et underlig skinn på øya. De la til, og fant et mannshode, som ga en deilig lukt fra seg. De tok det med seg til kong Olav Trygvason. Denne fant ved nøyere undersøkelse blant hellerne den unge dronnings lik ganske friskt. En kirke ble bygd foran hulen, og her oppbevartes den hellige Sunnivas ben i et skrin, som 7. september 1170 ble ført til Kristkyrkja i Bergen.

Men sagnet skal også gjengis slik det finnes i den gamle *Flateyrbok*:

Om Sunniva forteller sagaen, at kong Olav Trygvason og biskop Sigurd etter tinget på Drageid ved Stad fikk høre om fager lysning og underlige ting på Selja. De dro derfor ut til øya. De fant på vestsiden store stener, som var falt ned foran en heller for ikke mange år siden. «Der fant de også den værdige mø Sunnivas legeme helt og uskadt med haar og huld, som om hun netop var død.

Selje klosterruiner som de står i dag.

De tok da det hellige legeme op, stelte det og priset Gud. Siden ble øen bygget og Olav lot en kirke bygge foran helleren, og hennes helligdom ble dyrket i mange kongesaldre. Men i det 13. år av kong Magnus Erlingssons kongedømme ble Guds herlige brud Sunniva flyttet med prakt og fagre jertegn til Bergen, og nu hviler hun i et stort og herlig skrin på høyalteret i Domkirken.»

Der er varianter av Sunniva-legenden. Blant annet at Sunniva flyktet for å unngå ekteskap med en hedensk konge. En kjensgjerning er det iallfall, at det funn som Olav Trygvason ble stilt overfor, var altfor betydningsfullt til ikke best mulig å nyttes ut. Den lille kirken han har reist, var en av de første i Norge. Og det var ikke underlig at Olav Haraldsson tok det som et godt varsel da han senere landet her etter sin ferd over havet for å kristne landet.

ARRIG PRESTE-ENKE ØDELA KLOSTER-PAPIRENE

Nå er det å merke, at i Sunnivas følge var, etter legenden, også hennes bror *Albanus*, som antas å være den engelske martyren av samme navn. Til hans ære var det at Benediktiner-klostret på Selje ble reist, og hvis ruiner hvert år fyller besøkende med ærbødig undring. Den hellige grunn og historiske patina demper stemmene ned og man fylles av en selsom stemning. Biskop Johan *Nordahl Brun*, denne «Nordens sterke røst», besøkte øya under en visitas-reise. Det heter om denne: «Levningene af St. Sunniva Kloster på Sellø gav han sig Tid til at undersøge. Greben af Tanken på de fromme Nonner, som færdedes her, anstiller han ved denne Lejlighed følgende Betragtninger: Katolsk Overtro eller ikke. så tror jeg dog, at flere andægtige Bønner og Lovsanger er opsteget fra disse Mure end siden fra Christiansborgs Slotskirke.»

Mens altså den første lille kirke ble reist under Olav Trygvason, ble klostret oppført i Olav Kyrres tid. Når så mange taler om — slik Nordahl Brun også gjorde det — om «Sunnivas Kloster», så er dette feilaktig. Klosteret var viet Albanus (St. Alban) og bar hans navn. Man forveksler gjerne klostret med St. Sunnivas eller Seljemen-

nenes kapell under hellerne ved å nytte uttrykket «Sun-kloster-ruiner».

I «Flateyarboken» heter det ellers: «I den kirke som er *Alban* helliget, er et sortmunkekloster, og der i Kirken ere mange Skriin, både store og små, hvori Sunnivas Følgesvendenes hellige Been bevares. Men Sunnivas Kirke er oppe i Fjeldet, noget fra Klostret. Fremfor denne Kirke ved Hulen lod kong Olav gjøre en stor Steenvæg, så høy og forsvarlig som det stærkeste kastell. Under denne Muur ligger Klostret, og Opgangen til den øvre Kirke er mellem Bækken og Muurvæggen.»

Sammenlignet med våre andre klostre foreligger der ikke så meget om Seljes liv og historie. Dette skyldes i første rekke en arrig preste-enke, Madam Maren. Hun hadde vært gift med 4 prester i Selje. Da hun forgjeves tilbød nr. 5 sin hånd og sitt hjerte — sitt meget gamle hjerte — ble hun så sint av skuffet kjærlighet, at hun brente opp samtlige brevskaper som vedkom klostret samt alle kallets dokumenter. Dette skjedde i 1668. Det var et stor tap for vår kloster-historie, men på den annen side må man nok også ta i betraktning Seljes isolerte beliggenhet når man — for å sammenligne med Munkelivs rike arkiver — finner så sparsomme etterretninger.

SELJE KLOSTER VAR NORGES NEST ELDSTE

Var nå virkelig Selje eget bispesete, — eller lå det under stiftet? Dette spørsmål har ofte vært gjenstand for divergerende avhandlinger. Men alt taler for at der samtidig med kloster-bygget også ble opprettet en bispestol der under Olav Kyrres regjeringstid. «Hungurvaka» beretter (og den er skrevet omkring 1199) om de 5 eldste biskoper på Skálholt (Island), og herunder nevnes også sakseren Bjarnvardr — som betyr Bernhard. Han hadde vært i Norge under Magnus den Gode, men bega seg senere til Island og oppholdt seg der under Harald Hårdrådes regjering. Han kom nemlig lite overens med kongen. Han vendte imidlertid tilbake under Olav Kyrre og ble av denne satt til *biskop av Selja*, hvor som nevnt Olav Trygvason allerede hadde bygget en liten kirke. Det heter for øvrig i en av de mange sagaer om Olav Trygvason, at «Øen nu blev bebygget og Kirker reistes. Den skylder altså hint mirakel sin bebyggelse, og den ene av de to Kirken på Sælo var Klosterkirken».

Hvorvidt bispestolen ble opprettet før eller etter at St. Albani Kloster ble oppført, går ikke klart frem, heter det i Langes «Klosterhistorie». Men det er sannsynlig, ja mer enn sannsynlig, at biskop Bjarnvardrs ansettelse som biskop av Selje skjedde fordi her allerede var eller skulle bli et kloster, til «hvis fromme beboere Sunnivas helligdom kunde betroes og ved hvilke hennes dyrkelse kunde utbredes». Senere — etter at Sunnivas ben var overført til Bergen — ble også biskop Bjarnvardr forflyttet dit. Bergen ble så bispesete.

Selje Kloster var Bergens Stifts eldste, og Norges nest eldste. Det eldste var nemlig Nidarholm (1028), mens

Selje Kloster ble anlagt ved slutten av samme århundre. Deretter følger Munkeliv Kloster i Bergen rundt 1110. Som et uttrykk for Seljes betydning i Norges katolske historie, kan nevnes at titelen «Biskop av Selja» har vært benyttet av katolske biskoper i Norge i vår egen tid, således inntil fornylig av biskop dr. J. Mangers.

SELJES HELLIGDOM SKAPTE MUNKELIV I BERGEN

For nå å komme noenlunde kronologisk vel fra denne beretningen om Selje, må jeg vende meg til *Munkeliv* i Bergen, hvis opprettelse så nøye er knyttet til Selje. Munkeliv, dette sikkert rikeste abbedi i Norge, not de første århundrer stor anseelse. Kong Eystein nevner Munkeliv Klosters anlegg blant sine fredens sysler, mens broren Sigurd var på Jorsalferd. Kong Eystein lot bygge en kirke på Nordnes til erkeengelen Mikael's ære, og like ved et munkekloster. Alt av sten. Det var i 1110. «Mikael's kirken lot jeg bygge på Nordnes,» sier han i sin kjente ordstrid med broren, «og der sette Munkebolig» (Munkelifi). Klosters offisielle navn var St. Mikael's Kloster, men det ble i daglig tale kalt Munkeliv. Nå blir det imidlertid fra flere hold hevdet at Munkeliv er eldre enn Eystein, nemlig fra dennes farfar, Olav Kyrres tid. Vi vet jo at Olav Kyrre gjorde Selje til bispesete og ansatte Bjarnvardr som biskop. Da nå biskopen, som før nevnt, flyttet til Bergen (som senere ble fast bispesete), er det naturlig at han tok noen av sine ordenssøstre med til sitt nye sete. Men da dette foregikk mot slutten av Olav Kyrres regjeringstid, kan det tenkes at døden har hindret ham fra å fullføre sin plan om anlegg av Benediktinerklostret der. Dermed skulle det bli Olav Kyrres fredelige sønnesønn Eystein som brakte farfars fromme plan til utførelse og som derfor kan tillegges æren for klosteranlegget. Sagaen skifter nå mellom å berette om Mikael's kyrkja og Munkelif, — det første er kirken, det annet Klosteret.

Ett står i hvert fall fast: Klosteret i uthavnen Selje var moderklosteret. Munkeliv Kloster var datteren, — ført til Bergen av biskop Bjarnvardr. Så må vi også erindre den meget vesentlige ting, at St. Sunnivas skrin ble ført til Kristkyrkja allerede i 1170. Og dette skrinet var jo selve helligdommens hjerte på Selje! Det var bare kroppen som ble tilbake der oppe, kirkene og klosteret. Hvorledes det nå enn var, så vokste fra den tid Munkelivs makt og anseelse, mens Selje — fjernt som det lå og berøvet sitt mest dyrebare relikvieskrin — etter hvert mistet sin innflytelse.

KRAFTEN FRA SUNNIVA-HELLIGDOMMEN

Hvilket tap det betød for Selje kloster at St. Sunnivas skrin ble ført til Bergen, forstår man når det berettes hvilken kraft der utgikk fra helligdommen:

Pave Bonifacius IX innrømmet alle troende (1. januar 1399) som besøkte og forrettet sine bønner ved Bergens St. Sunniva Hellige Domkirke og Munkelivs Kloster, samme avlat som dem som forrettet sin andakt ved kirken

Selje sett mot Stadlandet.

Portiuncula utenfor Assisi. Dette var fransiskanernes berømte moderkirke, og Portiuncula-avlaten ble ansett som den mest virksomme av alle.

Denne avlat gjaldt årlig på St. Sunnivas dag 8. juli (Seljumanna-mess) og de to følgende dager. Der ble valgt 4 skikkede menn til å ta imot de botferdiges skriftemål og gi dem absolusjon for alle synder som ikke var særlig forbeholdt pave stolen. Det synes som om Munkeliv kirke var brent på denne tid, idet de botferdiges gaver skulle nyttes til kirkens gjenreisning.

Av stor betydning for klostrenes inntekter — og som ernæring under de lange faster — var fiskeriene. I 1291 ga således kong Erik av Pommern et ekstra frihetsbrev, hvor han forbyr alle og enhver «at gjøre Klostrets bønder avbræk i deres Sæl-vær, oterfangst, fiskevær og ægvær på Munkelivs eiendomme Lagey (Laagøy) og Fæy (Færøy).» Dette er noen øyer i Solund. På en av disse skal klostret ha hatt et kapell. Dette frihetsbrev har sikkert også omfattet Selje.

MANNDAUEN INNLEDET KLOSTRENE'S FORFALL

Så kommer vi til *Manndauen* — den svære pesten i 1349. Det er påfallende hvorledes alle etterretninger plutselig stopper opp. Det gjelder ikke bare Selje og Munkeliv, men de fleste klostre i Norge. Fra Munkeliv f. eks. — dette mektige kloster — foreligger der absolutt ingenting i de påfølgende 12 år. Omkring Selje ble det så stille at man nærmest var tilbøyelig til å tro at klostret der oppe var definitivt nedlagt. Dette gir et vitnesbyrd om pestens herjinger. Man regner med at den slo ned om lag halve landets befolkning. De etterlevende hadde nok med å arve og skifte, — ingen tenkte lenger på å gå i kloster. Pesten rammet også i særlig høy grad geistligheten og klostrene, som skulle bringe de syke hjelp og kirkens nådemidler. Og det skal være sagt, at ingen historieskriver har reist noen tvil om den store, uegennyttige, menneskekjærlige virksomhet som ordensbrødrene nedla i denne tid, hvor de ikke sparte seg for å bringe lindring og nådemidler til de syke. Men pesten som sådan stanset klostrene i deres utvikling. Den ytre anseelse og deres

indre kraft gikk gradvis tilbake samtidig som det danske adelsvelde og tyskerne underla seg de rikere klostre. Og da Norge ved reformasjonens innførelse i 1536 også ble et lydrike under Danmark, ble der satt sluttstrek for såvel landets selvstendighet som for den katolske kirkes innflytelse i Norge.

Mens det, som nevnt, gikk 12 år før man på ny hørte noe om Munkeliv, så er der et historisk vakuum på 75 år for Seljes vedkommende. Et aktstykket fra Munkeliv Kloster av 5. januar 1424 gjelder en klage over *abbed Stein* av Munkeliv — den siste benediktinerabbed — fordi han hadde jaget broder Johannes ut av Munkeliv.

DEN STORE STILLHETEN

Med dermed opphører også alle videre etterretninger om Selje som kloster sete, — og det nesten hundre år før reformasjonen brøt med Den katolske kirke, som til da hadde vært Norges siste vern om selvstendigheten. Man vet absolutt ingenting om klostrets endelige skjebne, — det *kan* jo forsåvidt ha eksistert lenger. Det var urolige tider, og et sagn forteller bl. a. at en dag kom 3—4 svenske krigsskip inn Stadhavet og bombarderte klostret. I sin bestyrtelse søkte munkene å redde de mest verdifulle saker, som de la ned i en «Gildekjel». Denne ble brukt når de i juletiden holdt gjestebud for de mest framtrekkende bønder på fastlandet. Denne gildekjelen senket de så i sjøen ved hjelp av tau. Da fienden trakk seg tilbake og munkene ville trekke kjelen opp igjen, brast et av repene, og kjelen sank i sjøen igjen. Dette hendte på den sørvestlige del av Selje, og der skal også kirkeklokken — som de hadde skjult på samme måte — ligge den dag i dag.

I Selje kallsbok er bevart et sagn om klostret ødeleggelse, som også nevner bombardement fra krigsflåten. Det er heller ikke så usannsynlig at den innbitte kamp mellom hovedsmannen på Bergenhus, riksråd Olav *Nils-son*, og hanseaterflåten, også har ført til angrep på Selje. Abbed Hakon var jo nettopp riksrådens ombudsmann i Nordfjord.

Men hvor ble det av Seljes kloster gods, som jo ikke kan ha vært så ubetydelig? Tenk bare på Munkeliv Kloster, som i sin velmaktstid eide alene i Bergens Stift over 350 gårder samt godser i Ryfylke, Valdres og Lista. Dertil hadde de hele Sunnfjord i forlening og fikk seg senere tillagt hele Nonneseters gods. Men det eneste — og temmelig usikre — bidrag til kjennskap om Selje Klosters formuesforhold, finner vi i et brev fra biskop Audfinn av 13. mai 1329 angående pavetiende fra Bergens Stift. Denne utgjorde da fra Fjordane og Selje i forening i alt «30 mark, for Sogn 28 mark, Nordhordland 13 mark osv. Etter dette å dømme har ikke klostrets bidrag vært særlig overveldende. Først i 1556 — altså 20 år etter reformasjonen — er det at kong Christian III legger Seljes gods til *St. Jørgens Hospital* i Bergen og dermed danner grunnfondet til Hjemmet for Spedalske.

— Som gylne skyer over de mørke fjell lyser Firdafyl-

LITTERATUR

Finn Jor: Bernard av Clairvaux.

Hersker og Helgen. (Land og Kirke.)

«En helgen er et menneske i hvem Guds makt åpenbares.» Det er på denne definisjonen Finn Jor presenterer en av de markanteste helgenskikkelser Kirken har fostret. Og har et menneske noen gang «talt som en der hadde makt», vel å merke i bevisstheten om at han ikke hadde den ut fra seg selv, så var det vel den magre, svake-lige, gråklede munken fra Clairvaux. Forfatteren har også gjort så godt rede for denne bakgrunnen, helligheten, hos sin Bernard-skikkelse, at han med større rett hadde kunnet sette *helgen* og *hersker* enn som han omvendt har gjort det i bokens undertitel. Innledningskapitlet om helgenbegrepet er godt og klart, og fremstillingen videre av St. Bernards indre vekst proporsjonalt med det som lykkes ham å utrette, bekrefter tydelig at det er på Guds makt i ham at han selv satser og andre på ham. — og forfatteren kongenialt med dem. Om denne veksten hos Bernard — like fra han som barn fikk kallet til sin gjerning på så utpekt vis, til han som den forlatte storhet og det vrakede redskap etter korstogs-sammenbruddet i 1149 skjerpet sin egg igjen på motgangens slipesten — har forfatteren gitt oss sider på sider av verdifulle eksempler. Det er liksom ikke til å tro at en sitter og leser dette på norsk, brakt frem av en så lovende forsker og skribent, bare 24 år gammel. Måten åndsmennesket, mystikeren Bernard stilles opp mot den bevegde historiske bakgrunn, viser til fulle Finn Jors gode lag med idéhistorien, som for øvrig er hans fag.

Likevel sitter en etter lesningen tilbake med det inn-

kets hellige legende oss imøte, — Sunnivasagnet! Ett kloster og fem kirker reiser seg på Selje til St. Sunnivas og hennes bror, St. Albanus' ære. Dag og natt toner munkenes sang utover havet, dag som natt skinner lysene fra de hellige altere til trøst og husvalse for arme, sjøfarende menn. Slik hilser Alhed Schou Selje i sin bedårernde bok «Svanøen i Søndfjord. Og hun fortsetter: Ved kirkenes strålende altere, ved «de mange skrin, både store og små» kneler de valfartende, andektige pilegrimer, — her henlegger de ydmykt alle sine rike gaver.

Til Selja Kloster og kirker ga Firdafylkets fromme menn og kvinner jordegods og rike gaver for at munkene skulle syngje sjelemesser for sjelens utfrielse av skjærildens kvide.

Og dette var beretningen — etter alt tilgjengelig stoff — om St. Sunniva og den lille havomsuste klosterøya Selje ved Stadlandet, — som gjennom Olav Haraldsson så å si ble inngangsporten for kristendommen i Norge og som gjennom benediktinerne og birgittinerne i Munkeliv vevet seg så sterkt inn i vår klostersaga.

Frank Rennord.

trykk at «herskeren» i Bernard har fått en vel bred plass. Det vil si, at når Kirken kaller på ham, så virker det som om pavene, kirkefyrstene mer nytter seg av abbeden i Clairvaux som en fryktet maktbrikke enn som et redskap for Gud. At de verdslige fyrster støttet seg på makten hans, bunnet også i hans makt over sinnene, selv om de søkte ham ut fra motiver som ikke nettopp stilet etter å øke denne form for makt. Med den her reserverte kritikk mot forfatteren skal bare være sagt at pavedømmet med sine allianser kommer fra fremstillingen som noe mer ensidig og dennesidig maktskyt enn tilfellet var selv i korstogstidens blodfulle æra. Når forfatteren kort og klart skyter inn sine bakgrunnsbetragtninger, viser han imidlertid sin redelige *vilje* til et objektivt historisk syn, og viker ikke tilbake for å belære vår egen tid og sin egen (lutherske) kirke om den høye åndsgehalten i den så miskrediterte og æresskjeldte «mørke middelalder».

Her skal ikke gås inn på bokens tema for øvrig. Det er kommet rikelig frem i dagspresseanmeldelsene, som har vært både utførlige og sterkt anerkjennende. Men skal det først øves kritikk, så er det vanskelig å la stå uimotsagt noe forfatteren i bokens slutt sier om Ignatius av Loyolas metode til omvendelse og nyskaping. Forfatteren forsøker nemlig meget berettiget å plasere Bernard typologisk mellom to så vidt forskjellige karakterer som Frans av Assisi og Ignatius. Han sier i denne forbindelse: «Kirkens autoritet var for Loyola tilstrekkelig til å bevise dens sannhet, og han tvilte aldri på prestens og de kirkelige nådemidlers makt til å rense fra synd og nyskape menneskets indre. Han søkte derfor aldri til kirkefedrene og Bibelen (fremhevet her).» Det er nok å nevne de betraktninger Ignatius anstiller i delen «Mysteriene i Vår Herre Kristi

NY BISPESTAV

Som tidligere nevnt mottok Hans Høyververdighet biskopen i anledning av overtagelsen av Oslo Katolske Bispedømme en ny bispesstav i gave fra St. Fransiskus-Xaversøstrenes orden. Vi bringer her en detalj, som viser stavens krumning med St. Olavsskikkelsen. For øvrig prydes staven av det biskoppelige våpen ved håndfestet, og en dedikasjon som markerer anledningen er gravert inn ovenfor dette.

Staven er et stykke hollandsk håndsmedkunst, utført på grunnlag av norsk Olavs-tradisjon, bortsett fra plaseringen av øksen og rikseplet.

liv» i sin berømte exercitier-bok, for å korrigere dette uheldige utsagnet. *Alt bygges her på skriften!* Like misvisende er det å si at Loyolas *Exercitia* ikke er noen oppbyggelsesbok, men at den sikter bare på handling. At den ikke er oppbyggelsesbok etter hva en er vant med på vårt hjemlige marked, det kan jeg være skjønt enig med Finn Jor i. Men han vil sikkert ved nærmere vurdering også være enig i at til virkelig oppbyggelse (dvs. av troen) hører byggende vilje med. Uten dens trening til å bære kjærlighetens voksende krav, blir det ingen stigning i kristenlivet. Og da blir Loyola med sin viljes-vei den uovertrufne *oppbyggings*-predikant. Den orden han har skapt viser det.

Etter disse sporadiske innhugg i et så givende verk som Finn Jors, blir det til slutt bare å si et varmt takk for boken — og velkommen igjen!

I. H. K.

Arne Fjelberg: *Ekteskapets chance.*

125 sider. Land og Kirke.

Arne Fjelberg skriver helt utmerket der han vil gi ekteskapet en chance. I de første tre kapitler trekker han frem en del av de alminneligste skilsmissegrunner. Klart og greitt viser han hvordan det er den *gode vilje* som mangler, og at dette forårsaker skilsmisse. Ektefellene henger seg i slike tilfeller ofte opp i bagateller og glemmer helt at i sitt innerste vesen er ekteskapet bygget på en dypere og sikrere grunn enn de sviaktende følelser og den flyktige forelskelse. Ekteskapsløftet må legges ned i *viljen til troskap*. Det er kjærligheten, som her vil si det samme som troskap, og forvissningen om Gud som står bak og velsigner ekteskapet, som alene kan redde det gjennom selv de største farer og ulykker. All egoisme må bannlyses, for den er ekteskapets arvefiende. Og det å vente på at den annen skal gjøre en lykkelig, er helt galt. På den måten blir man ikke lykkelig, ihvertfall ikke varig lykkelig. Derimot skal man ofre seg for den annen. «Endog offeret hører med til forutsetningene for det lykkelige ekteskap. Det kan kreves store, nesten heroiske offer om kjærligheten skal kunne trives og vokse,» skriver forfatteren. I dette har han helt og holdent rett. Han føyer til at offeret også kan bæres fram på ekteskapets alter i mindre porsjoner i form av høflighet, vennlighet, tjenstvillighet og munterhet.

På et høyst vesentlig punkt må vi derimot ta meget skarpt avstand fra forf.s syn om preventiver som tillatt innen ekteskapet! Hvor er offerets ånd her? Eller er det ikke nødvendig å vise en sådan ånd overfor Gud, om en bare gjør det i andre ting overfor sin ektemake?

Enda en meget sterk reservasjon må vi ta, nemlig der hvor pastor Fjelberg sier at Jesus Kristus tillater skilsmisse for hors skyld, og på grunn av hjertenes hårdhet, som forfatteren forklarer som synden. Det foreligger en feiltolkning av Skriften når han mener at Kristus tillot gjengifte i slike tilfeller. Det er adskillelse eller separasjon som kunne tillates, hvis samlivet ville være umulig, men ikke nytt ekteskap: «*for den som ekter den fraskilte, gjør ekteskapsbrudd,*» sier Herren, der han taler om disse ting, de to ovenfor nevnte tilfeller medregnet.

Den kritikk som etter Fjelbergs utsagn har vært rettet mot den kristne seksualmoral som noe «mindreverdige og underkristelige», rammer ikke oss. I katolsk kristendom har man gått fri for dette, men så har man da også helt fra først av grepet inn mot et slikt feilsyn. Det er nok å vise til Moderkirkens kamp mot Manikerne i oldtiden og Albigeniserne i middelalderen. — For-

fatteren ser ut til å ha den mening at noen hevder sølibatet som den mest kristelige livsform. Dette skjer ihvertfall ikke i katolsk kristendom, hvor vi riktignok har sølibatet, men det er ikke noe sakrament, hva ekteskapet derimot er. Vi har en mangfoldighet av prester og legfolk i sølibat som ikke derfor har vært helgener eller hellige, liksom vi har hatt rekke av menn og kvinner i ekteskap som virkelig har vært *helgener*. Men dette er et annet kapitel.

Lars Paul Messel.

En rekke bokanmeldelser må utstå grunnet plassmangel.

Litteratur inngått til redaksjonen:

Tor Aukrust: Kristendom og verdensbilde. Teologiens forhold til den komplementære virkelighetsoppfatning.. 307 s. — Forl. Land og Kirke.

Jon Johnson: Kulturstafetten. Seksualitet og skaperkraft. 98 s. Forl. Land og Kirke.

Sigmund Moren: Dimmi får venner. 128 s. Damm & Son.

Ture Ericsson og Gustav Blomberg: I Bibelens land. 108 s.

Karen Plovgaard: Niels Steensen. Anatom, geolog og bis- kop. 161 s. Pauluskredsen, K.havn.

Nettopp utkommet: LITEN SKOLE I BØNN

av den kjente religionspedagog Klemens Tilmann.
(19 s.)

Praktiske øvelser i forbindelse med Morgenbønn, Aftenbønn, Bordbønn, Den indre samling, Bonner i dagens løp, Alene i kirken og Søndagsmessen.

Pris kr. 1.—.

Utgitt av Katolsk Bok- og Bladsentral

«Det er godt at vi fikk dette måteholdne mester- verk nettopp i disse uker. Det vekker enda sterkere lengsel etter Guds og Barnets forjettede komme.»

Det var Pavel Fraenkl som sa dette i St. Olav om François Mauriacs nye roman «Byttingen». Bruk den som julegave. Ib. kr. 12.—.

Forlaget Land og Kirke.

«Jeg anbefaler boken på det varmeste til hver eneste kristen mann og kvinne,» sa Lars Paul Messel i en begeistret omtale i St. Olav av C. S. Lewis: «Se det i øynene.» Boken koster ib. kr. 13.—.

Forlaget Land og Kirke.

Storfilmen «Underet i Fatima»

FÅR PREMIERE I OSLO I JULEN

Den amerikanske fargefilmen «Underet i Fatima», som vi på grunnlag av en privatforevisning anmeldte allerede i våres, blir endelig å finne på Oslo-repertoaret i julen, nærmere bestemt på Scala med premiere 2. juledag med tre vanlige aftenforestillinger.

Uten her på forhånd å rope for meget av filmens handling, vil vi her bare gjenta som vi tidligere skrev, at «Underet i Fatima» er en beretning fra virkeligheten med historiske data tett opp til vår egen tid. Det er beretningen om tre portugisiske barn, den 10-årige Lucia dos Santos og hennes søskenbarn, den 9-årige Francisco Marto og den 7-årige Jacinta Marto, som i tiden mai—oktober 1917, mens den første verdenskrig ennå herjet Europa, opplevde ting som ikke er av denne verden.

Det skjedde i en grottelignende dalsenkning, «Cova da Iria», i nærheten av Astrujel, 3 km fra småbyen Fatima, som igjen ligger 150 km nord for hovedstaden Lisboa. Til Cova kom de tre barna daglig med saueflokkene sine, og det var her de for første gang, 13. mai 1917, hadde sitt mysteriøse møte med «Damen». Barnas opplevelser vakte snart uro og strid, og de antireligiøse makt-havere gjorde alt for å utnytte situasjonen mot kirken. Fatima ble stedet hele Portugal i løpet av noen sommer-måneder rettet blikket mot, og det kulminerte med det berømte solunderet som henved 70 000 mennesker, fromme og vantro, journalister og vitenskapsmenn overvar den 13. oktober 1917. Også de kirkelige myndigheter hadde som vanlig inntatt en reservert holdning til begivenhetenes overnaturlige bakgrunn. Først i 1930 ble den etter inngående undersøkelser stadfestet av den stedlige biskop som ekte.

Filmen er lagt helt opp til det historiske hendelsesforløp. Hovedpersonene kan identifiseres. Francisco og Jacinta døde som forutsagt av «Damen», Vår Frue av Fatima, et par år etter åpenbaringene, mens Lucia den

Lucias foreldre i deltagende bekymring for sitt barn.

Jacinta, Francisco og Lucia stirrer mot «Damen».

dag i dag lever som nonne i Pontevedra i Galizia (Spania) i et av Dorothea-søstrenes klostre.

Om Fatima-underets innvirkning på det portugisiske folks nyeste historie skriver «Times» for 13. mars 1935:

«Det er umulig å benekte at de forandringer som berettes om fra Portugal siden 1927, ikke bare for tiden er uten sidestykke annet steds i verden, men er et resultat som den samlede verdenshistorie bare kan oppvise meget få tilfelle av.»

For alle, uansett tro og livsanskuelse, er Fatima en utfordring fra det overnaturliges verden, som ingen kan komme utenom. Det er et budskap til vår tids menneskehet om et bestemt krav fra Gud. På oppfyllelsen av det beror, ifølge Jesu mors ord til Lucia, verdens fortapelse eller redning.

Den amerikanske innspillingen i farger er ikke mindre enn ypperlig og uten et eneste dødpunkt. Vi forutsetter da at filmen (som dessverre fra før tydelig er beklippet i den delen som hadde opptak fra våre dagers religiøse manifestasjoner i Fatima) har fått kortet av de vel mange gråtescener, samt fått utelatt en del torturscener som hverken barn eller voksne har annet enn vondt av å se. Men at det er en filmbegivenhet som kan imøteses med berettiget blanding av spenning og forventning, om det hersker ingen tvil!

Herlig italiensk film

Forhåpentlig går ennå den italienske filmen «Gi aldri opp» på en rekke av landets kinoer, så de som ikke har vært oppmerksom på den, kan få se den. Handlingen foregår i Assisi og i Vatikanet, samt i noen glimt fra reisen mellom disse to severdige steder da guttehelten Peppino må forlate sitt syke esel på halmleiet i hjembyen for å oppnå en særlig gunstbevisning for det hos selveste Paven. Innspillingen er lagt slik opp at en får se Assisi på kryss og tvers, også Giottos fresker i La Basilica, og av Vatikanets indre herligheter får en se partier som vanlige turister på museumsbillett aldri får se. Kort sagt: En rørende handling i en raffinert regi og med opptak av toppklasse.

UTLANDET:

VATIKANET

Den høytidelige åpning av Maria-året.

Allerede mandag den 7. desember ringte Peterskirken klokker og alle Roms kirkeklokker inn Maria-året. Og tidlig tirsdag morgen dro skolebarn, medlemmer av kirkelige organisasjoner og korporasjoner og tusener og atter tusener av Roms borgere langsomt gjennom byens gater fram til statuen av Den hellige jomfru på Piazza di Spagna for å bringe Guds mor sine blomsterhilsener.

Klokken 15.50 forlot Den hellige far Vatikanet i sin sortlakkerte automobil og kjørte langsomt gjennom byen, eskortert av motorisert italiensk politi, fram til den samme statue som ble reist til minne om proklamasjonen av dogmet om Jomfru Marias uplettede unnfangelse i 1854, for sammen med alle de troende ikke bare i Rom, men hele verden over å ære Guds Mor. Hundretusener hyldet Den hellige far under ferden gjennom byen. Fremme på Piazza di Spagna steg Hans Hellighet ut av bilen og knelte noen minutter i bønn. En stor bukett hvite roser ble på Pavens vegne lagt ved foten av statuen som allerede var dekket av tusener av skønne blomsterbuketter. Paven fortsatte så sin ferd til den ærverdige av alle Maria-kirker i verden, *Santa Maria Maggiore*, oppført i det 4. århundre. I dette skønne, ærverdige Gudshus leste Den hellige far dypt beveget den påkallende bønn til Guds Mor han selv har skrevet for Maria-året. Paven var under høytideligheten omgitt av tusener av barn, av kardinaler og andre kirkelige dignitærer, av representanter for Den italienske regjering, Corps diplomatique ved Den hellige stol og den romerske adel. Etter høytideligheten meddelte Paven velsignelsen *Urbi et Orbi* — til byen Rom og hele verden.

Før høytideligheten i Santa Maria Maggiore hadde Paven holdt en kort andakt i Borghese-kapellet hvor han den 3. april 1899 leste sin første hellige messe, foran det gamle og ærverdige bilde av Guds Mor *Salus Populi Romani*, mens hans følge istemte *Salve Regina*.

Under tilbakeferden til Vatikanet ble Den hellige far igjen hilst med stormende jubel av hundretusener som, når Paven løftet sin hånd for å meddele velsignelsen, knelte ned hvor de gikk og sto.

Men selv etter at Paven hadde vendt tilbake til Vatikanet

Katolsk flyktningearbeid

Kirkekollekten søndag 29. nov. til beste for katolsk flyktningearbeid innbrakte følgende beløp i kr.:

Arendal 50. Bergen 1563. Drammen 90. Fredrikstad 248. Halden 100. Hamar 150. Hauge-sund 152. Hønefoss 65. Kristiansand 130. Lillestrøm 25. Oslo: St. Olav 790. St. Hallvard 600. St. Dominikus 337.33. Porsgrunn 141.21. Stabekk 75. Stavanger 190. Sylling 10. Tønsberg 85.

I alt kr. 4 801.54.

Har De sett Julekrybben i Bennetts vindu på Karl-Johan? Den loddet ut til inntekt for våre flyktninger, og lodder fås kjøpt i byrået.

To franske leg søster søker et sted å bo, mot å yte daglig husarbeide. Gir også franskundervisning i privathjem.

Bill. mrk. «Oslo» eller henv. St. Olavs eksp.

måtte han flere ganger fram til vinduet i sitt arbeidsværelse for å velsigne de uoverskuelige menneskemasser som hadde samlet seg på Petersplassen.

Internasjonal bønneuke.

Den internasjonale bønneuke for kristen enhet gjennomføres over hele den katolske verden i tiden fra den 18.—27. januar.

Radio Vaticana den kringkastingstasjon som er mest utsatt for forstyrrelser fra kommunistisk hold.

Radio Vaticana er den sendestasjon som er viet den største oppmerksomhet fra kommunistisk hold, og som stadig utsettes for forstyrrelser, erklærte nylig lederen av den tyske avdeling ved Radio Vaticana, pater *Schmitz* S.J. under et opphold i München. I Italia mener man at de systematiske forstyrrelser som utsendingene utsettes for fra stasjoner bak jernteppet, økes ved en ambulerende kommunistisk forstyrrelsessender i Italia.

For tiden arbeider 20 jesuittpater med oppsettelsen av de programmer som sendes ut. Utsendelsene finner sted på 26 språk. Pater *Antonio Stefanici* S.J. er Radio Vaticana's sjef.

BELGIA

Stor mariologisk kongress i 1954.

I Belgia vil det i dagene fra den 2.—5. september 1954 bli holdt en stor mariologisk kongress på Koekelberg ved Brüssel. På kongressens siste dag vil det belgiske episkopat høytidelig innvie den belgiske nasjon til Marias rene hjerte.

CANADA

Den nye Speaker er katolikk.

Den nye Speaker (president) i Det kanadiske underhus, *Louis René Beaudin*, er katolikk. Han har vært medlem av Uderhuset siden 1945.

CHINA

Utvist etter 28 års misjonsvirksomhet.

Biskopen av Sanyün, mgr. *Phasini*, som har virket som misjonær i China i 28 år og sittet arrestert i kommunistiske fengsler i 7 år, ble nylig utvist sammen med sin generalvikar.

DE FORENTE STATER

Nasjonal Maria-helligdom skal oppføres i 1954.

I anledning Maria-året vil det i Washington ble reist en nasjonal Maria-helligdom. Den 6. desember ble det i alle katolske kirker i De forente stater opptatt kollekt for å sikre byggeomkostningene. Planene for et slikt gudshus ble første gang fremlagt i 1884.

Biskopene om verdenskrisen.

«Heroismen til vår tids katolske martyrer er det eneste lyspunkt i mørket i de kommunistisk regjerte land,» heter det i et hyrdebrev som er blitt utsendt av biskopene i De forente stater etter avslutningen av deres årskonferanse i Washington. Dette hyrdebrev er rettet til den amerikanske offentlighet og har overskriften «Petri lenker».

«Når vil verden komme til erkjennelse av at den krise som regjerer den, utelukkende er av religiøs natur,» spør biskopene. Og de reiser videre spørsmålet om hva det kan stikke i at hele den vestlige verden svever i fullstendig uvitenhet «om dette heltepos av uovertruffen menneskelig storhet og dødsforaktende religiøs heroisme.» I stedet for beundrende ærbødighet, møter man bare likegyldighet og taushet. Det er bare den katolske presse som våger å ta bladet fra munnen om et martyrium som nok fremtidens historikere en gang vil vite å bedømme som vår epokes bedroveligste avsnitt. Den vil også vite å fordømme de statsmenn som på et avgjørende tidspunkt søkte sin tilflukt i «höflig nøytraltet». Mens vår tids Nero i Øst raste mot Kristi Kirke, hørte man bare den vestlige verdens Voltaire'ers gamle skrik: «Ecrasez l'infame!» Nero og Voltaire er jo også filosofisk sett forbundsfeller.

Endelig maner de amerikanske biskoper katolikkenene til bønn, bot og enstemmig protest.

President Eisenhower æresdoktor ved Det katolske universitet i Washington.

I den første uke av desember ble president *Eisenhower* av erkebiskopen av Washington, mgr. *Patrick O'Boyle*, til-

delt den juridiske æredoktorgrad ved Det katolske universitet i Washington. En rekke erkebiskoper og biskoper som befant seg i hovedstaden i anledningen av den årlige bispekonferanse, tok del i høytideligheten. I utnevnelserdokumentet fremheves Eisenhowers innsats for fremme av samarbeidet mellom folkene i den frie verden samt hans respekt for religionen.

I sin hyldningstale fremholdt erkebiskop O'Boyle president Eisenhowers fryktløse innstilling til kommunismen og minnet om den tragiske skjebne som hadde rammet Det katolske universitet i Lublin og om arrestasjonen av Kirkens primas i Polen, kardinal *Wyszynski*. I en tid da slikt kan hende, uttalte erkebiskopen, bør vi nettopp vise vår takknemlighet og hengivenhet til De forente stater, hvor Regjeringen har gjort det mulig å praktisere de katolske prinsipper for oppdragelsen.

FRANKRIKE

Pilegrimer fra hele verden til Lourdes i Maria-året.

Maria-året vil bli feiret med særlig glans i Lourdes. Man venter en større tilstrømning av pilegrimer fra hele verden enn noensinne. Bare den tyske Lourdes-forening har allerede anmeldt 7 pilegrimstog. Den 1. mai vil biskopen av Lourdes sende ut en lys-stafett. Denne stafett til Jomfru Marias ære vil bli ført gjennom Frankrike, Spania, Portugal, Østerrike, Italia, Sveits, Tyskland, Luxembourg, Holland, Belgia, Danmark, Irland og England.

ITALIA

Mektig manifestasjon for «Taushetens kirke».

Mange tusen romere deltok søndag den 22. november i en imponerende manifestasjon i Teatro Adriano for «Taushetens Kirke». Presidenten for Den katolske aksjon i Italia, professor *Luigi Gedda*, talte om årsakene til den kommunistiske religionsforfølgelse, dens historie og mål. Han minnet om kardinal *Wyszynskis* skjebne og oppfordret katolikken til i bønn og for deres tros skyld å minnes de forfulgte.

Ny hymne til Den uplettede jomfru komponert.

I anledning Maria-året har maestro, prelat *Licinio Refice*, komponert en hymne til Den uplettede jomfru etter tekst av *P. Romanelli*. Hymnen er utgitt av fransiskanerne i S. Maria in Aracoeli under medvirkning av komitéen for Maria-året, og instrumentert av maestro *Alberto di Miniello*. Den ble første gang sunget i *Santa Maria Maggiore*, da Paven åpnet Maria-året.

13 karmelitternonner bygger sitt eget kloster.

13 karmelitternonner har uten hjelp oppført et eget kloster i Leni i nærheten av Turin. Etter å ha fått tomten som gave, skaffet søstrene seg den nødvendige håndverksmessige utdannelse for å bygge det kloster som de ikke vil komme til å forlate i levende live. Det dreier seg utelukkende om ordenssøstre som ikke har fylt 30 år, og som først etter at bygningen er helt ferdig, vil avlegge de evige løfter. De er undergitt streng klausur. Klosteret vil bli innviet i slutten av desember.

IRAN

Diplomatisk forbindelse opprettet mellom Iran og Den hellige stol.

For første gang i historien overrakte nylig en diplomatisk representant for Den hellige stol sine akkreditiver til Sjah'en av Persia, etter at Iran nå har etablert diplomatisk forbindelse med Vatikanet.

MEXICO

Ti bud om behandlingen av arbeiderne.

Den katolske arbeidsgiverforening i Mexico *Union Patronal Guadalupana* som har tatt navnet etter Mexicos vernehelgen, *Vår Fru av Guadeloupe*, har satt opp ti bud for behandlingen av arbeiderne, ti bud som alle arbeidsgivere burde legge seg på minnet:

1. Arbeidet må aldri betraktes som vare.
2. Godt arbeide skal lønnes rettfærdig.
3. Jeg har å betrakte mine arbeidere som Guds barn, som mine brødre, hvis velferd bør ligge meg like meget på hjertet som den omsorg jeg har for meg selv.
4. Det påligger meg å tilstrebe en høynelse av arbeidernes moral ved å gjøre det mulig for dem å studere og prak-

tisere kristne grunnsetninger i samfunns- og familielivet.

5. Jeg har å fremme arbeidernes åndelige utvikling ved å yte hjelp til deres egen og deres barns utdannelse.
6. Så langt min bedrifts økonomi tillater det har jeg å tilstrebe en bedring av mine arbeideres økonomiske forhold ved lønnsforhøyelser eller ved kredittgivning. For å nå de beste resultater bør jeg i dette samarbeide med mine arbeidere.
7. Det påligger meg å interessere meg for mine arbeideres familier og fremme enheten i familielivet.
8. Jeg skal alltid forsøke å ordne de uunngåelige motsetninger mellom mine arbeidere og bedriftsledelsen ved voldgift. I voldgiftsretten skal også arbeiderne være representert.
9. Jeg har å arbeide for samdrektighet blant arbeidsgiverne til beste for land og folk.
10. Med alle de midler jeg rår over skal jeg fremme ærefrykten for Vår Fru av Guadeloupe og anvendelsen av katolske grunnsetninger i vårt lands sosiale liv. Særlig påligger det meg å praktisere disse grunnsetninger i mitt privatliv og i mitt familieliv.

POLEN

Nye kampmetoder tas i bruk.

På vel underrettet hold i Polen, Ungarn og Tsjekkoslovakia regner man med at nye psykologiske kampmetoder vil bli tatt i bruk mot Kirken. Særlig utvalgte kommunistiske agenter er nylig sendt tilbake til hjemlandet fra et kursus i Moskva for psykologiske omskoleringsmetoder. Disse nye metoder for «hjernerenselse» skal muliggjøre fremkallelser av tilståelser uten fysisk tvang. Disse nye metoder skal kunne skjulte ut offerets vilje og endre personligheten fra grunnen av. De skal nå anvendes i «omskoleringskurser» for katolske prester som det påstås vil bli obligatoriske, og som allerede er gjennomført på flere steder i Polen, Ungarn og Tsjekkoslovakia.

SOVJETUNIONEN

Troen lever trass i 35 års forfølgelser.

Troen på Gud er ikke utdødd i Sovjet-Russland trass i 35 års forfølgelser, heter det i jesuittenes meget ansette tidskrift *Civiltà Cattolica* i en lederartikkel om situasjonen bak jernteppet etter Stalins død. Situasjonen er for så vidt full av håp som troen er i stadig vekst blant ungdommen. Den russiske statsmakt er ikke så sterk som den synes, og sovjet-russernes begeistring for kommunismen er mer propaganda enn virkelighet.

Malenkov følger imidlertid Stalins nasjonalistiske politikk og konsentrerer sine anstrengelser på å skape en sterk armé. Det kommunistiske parti er imidlertid blitt svekket ved motsetningsforhold mellom de ledende størrelser. «Krigselementet» gjør seg fremdeles sterkt gjeldende, særlig blant de eldre kommunister som aldri synes å få nok av revolusjon og sabotasje, mens ordet revolusjon betyr mindre for den yngre generasjon som nå utgjør en meget stor prosent av partiets medlemmer. På den siste partikongress var 90 % av deltagerne akademikere og 7 % studenter. I 1934 hørte 80 % til den gamle revolusjonsgarde.

Moskva — sommeren 1953.

Den tidligere amerikanske sendemann i Luxembourg, *Perle Mesta*, var for ikke lenge siden i Moskva. I en beretning om besøket skriver hun bl. a.:

«Man hadde fortalt meg om Elokho-v-katedralen i Moskva, og jeg gikk dit for å overvære en russisk-ortodoks gudstjeneste. Kirken var fylt til trengsel av flere hundre troende, for det meste eldre kvinner og menn.

Det fantes ingen benker, alle sto tett sammenpakket under hele gudstjenesten på stengulvet. Stanken fra de tett sammenpressede menneskekropper i fillete klær som vel ikke på lang tid var rengjort, lå tung over det store kirkerom. Kirken selv var preget av stort forfall med trestykker og murbrokker spredt omkring.

Men den religiøse hengivelse hos disse russiske mennesker vant hurtig overhånd over disse jordbundne betraktninger og ga kirken en slik vigsel, at den ga meg en av de mest rystende opplevelser av et gudshus jeg noensinne har opplevet. Jeg betraktet disse av gremmelse dypt furede ansikter, og jeg måtte spørre meg selv om de ba om å bli frelst fra elendigheten i deres daglige liv, som vel var blitt en vane for dem. En kirketjener som oppdaget meg og noen andre amerikanere førte oss til en benk i nærheten av alteret, en

benk som åpenbart var reservert for æresgjester. Der hilste overhodet for den russisk-ortodokse kirke på oss. Han var en høy statelig mann med et langt hvitt skjegg.

Da vi kom ut av kirken strakte mange tiggere hvoriblant mødre med sine barn på armen, hendene mot oss og mumlet fram noen takkens ord for de penger vi ga dem. Senere skulle jeg få se stadig flere slike tiggere i andre deler av Russland.»

SPANIA

1954 — Hellig År i Compostella

Ifølge et eldgammelt privilegium kan Santiago de Compostella som ligger i provinsen Coruna, feire et «Hellig År», når byens vernehelgen, *den hellige Jakobs* fest faller på en søndag. Det skjer i 1954. Overleveringen sier at det var apostelen *Jakob* som brakte kristendommen til Spania. Hans jordiske rester hviler under høyalteret i Santiago de Compostella's katedral.

Spansk tales av 141 676 170 katolikker.

National Catholic Almanac, Washington, sier i sin siste utgave at 141 676 170 katolikker taler spansk. Settes tallet på katolikker til 400 millioner, er spansk det språk som tales mest i den katolske verden.

SVEITS

Katolikkenes dag i 1954 i Jomfru Marias tegn.

Katolikkenes i Sveits vil neste år møtes til den tradisjonelle *Katolikkenes dag* i Freiburg. De sveitsiske biskoper har besluttet at denne høytidelighet skal feires i Maria-jubileets tegn.

Klostret Store St. Bernard blir ikke nedlagt.

Vatikanets kringkaster har dementert meldingen om at munkene i *Store St. Bernhard* akter å forlate sitt ærverdige kloster og oppgi sin virksomhet blant alpinistene. Klostret ble som kjent grunnlagt i året 962 av *St. Bernhard av Menthon* for å hjelpe franske og tyske pilegrimer som var underveis til Den evige stad.

TRIESTE

Italienske prester og legfolk fordrives.

Nærmere 2 000 katolikker har i løpet av de siste 14 dager i lange flyktningekolonner overskredet sonengrensen Albaro Vescova, fordi de jugoslaviske kommunistiske myndigheter har forbudt dem å forbli i sone B. Blant de prester som måtte dele flyktningenes skjebne var også sognepresten i Castelvenero, *Don Bartolo Fochesato*, som under den tyske besettelse ble dømt til døden av en militær domstol.

Typisk er også tilfellet med den slovenske sogneprest i Corte d'Isola, *Don Essig*, som ble slått halvdød i sin prestegård av kommunister og deretter med alle sine eiendeler slept til sonengrensen. Her fikk man imidlertid beskjed om at hans utvisning var annullert etter ordre fra Beograd, og at han kunne vende tilbake til sitt sogn.

TSJEKKOSLOVAKIA

Katolikker forsvarte Mariahelligdommen.

Kommunistiske demonstranter forsøkte nylig å ødelegge den historiske Mariahelligdommen «Unsere liebe Frau von»
(Forts. neste side)

<p>KRISTIANSAND S.</p> <p>Knut Lie & Byens Stabbur TELEFON 2234 KRISTIANSAND S. VIS A VIS NORGES BANK</p> <p>Fetevareforretning - Salater - En gros og en detalj</p>	<p>BERGEN</p> <p>Kvalitets-varer hos kvalitets-firmaer</p>	<p>Vi møtes på <i>Kranes konditori</i> Tromsø</p>
<p>SØRLANDS MARGARIN A/L Kristiansand S.</p> <p>Sørlands Margarin A/L Kr sand. S.</p>	 <p>All slags skadeforsikring</p>	
<p>Vi møtes på</p> <p>Konditori og Kafé</p>	<p>ERLING KRAGE A/S PRYD- OG BRUKSKUNST</p> <p>Bergen Telefon central 14110 Telegramadresse: «Kjell»</p> <p>Sølv for alle anledninger</p> <p><i>Theodor Olsens Efff.</i> JUVELER SMÅSTRANDGT 4 Bergen</p>	
	 <p>INNRAMMING</p> <p>SE vårt gode utvalg i fotografirammer</p> <p>Didr. Andersen & Søn A/s BERGEN</p>	<p>L. W. TORNØE A/S Papirhandel BERGEN</p> <p>Manufakturvarer sengeutstyr SVERRE W. MONSEN BERGEN</p>

Mariathal» i nærheten av Slovakias hovedstad Bratislava. Skrinet hører til Europas kostbareste helligdommer og har vært kjent og æret av katolikker i Tsjekkoslovakia helt siden det 12 århundre. Kommunistene forsøkte nå å knuse skrinet og fjerne Maria-bildet, men ble forhindret av den katolske befolkning som nå har organisert permanent vakthold.

TYSKLAND

Fornyelsen av familielivet — et mål i Maria-året.

Biskop Keller i Münster peker i en erklæring på at fornyelsen av familielivet må være det sentrale i den religiøse fornyelse i Maria-året. Denne fornyelsen av familien vil bli frukten av en innvielse til Guds Mor.

Mariansk valfart til Den evige stad i Maria-året.

Det katolske studentforbund i Tyskland har besluttet å foreta en mariansk valfart til Den evige stad i pinsen 1954. De betydeligste Maria-helligdommer i Italia vil bli besøkt.

Kommuniststyret i Sovjet-sonen tillater utgivelsen av et kirkeblad i Øst-Berlin.

Myndighetene i Sovjet-sonen har gitt sin tillatelse til at det utgis et katolsk kirkeblad i Øst-Berlin. Det katolske Petrus-Blatt som utkommer i Vest-Berlin ble for lengere tid siden forbudt i Øst-Berlin.

ØSTERRIKE

Uavhengig skole en del av menneskerettighetene.

Som et urokkelig grunnlag for et forenet Europa må den frie og uavhengige skole opprettholdes og utbygges, da den uavhengige skole er en del av menneskerettighetene, slo Den internasjonale union for undervisningsfrihet fast på sin annen kongress som nylig ble holdt i Wien. Der var møtt fram representanter fra 17 stater. Kongressen tok avgjort avstand fra enhver tendens i retning av et statlig skolemonopol.

OSLO	
 <p>ODDVAR J. LODENG MURMESTER & ENTREPRENØR</p>	<p>SYKEHUS - BOLIGER - ØKONOMIAVDELINGER</p> <p><i>E. Thune-Larsens</i> ARKITEKTKONTOR</p> <p>Dalsveien 33 - Slemdal - Oslo</p>
 <p>SUPPE som smaker —</p> <p><i>alltid no' godt fra</i> A. Bergene</p>	<p>THIIS & CO. A/S Bygningsartikkelforretning</p> <p>Materialer til nybygg, innredning og vedlikehold</p> <p>Vis à vis Vestbanen Sentralbord 42 58 77</p>
	
	<p>Jens J. Andersen OSLO - CENTRALBORD 68 34 00 Beste leverandør av KJØTT-FLESK-PØLSEVARER</p>
<p>ALIDA WAALER Bok- og Papirhandel Bogstadv. 43 - Tlf. 46 05 24 <i>All i bøker og papir</i></p>	<p>C. HAGERUP ØSTBYE Fayance, Keramikk Krystall, Leketøy Tlf. 46 55 35, 46 57 40 Bogstadv. 29 - Oslo</p>
DRAMMEN	
<p>PT. PEDERSEN & BERG A/S Farvehandel - Kjemikalier Parfumeri. Spør oss. Etabl. 1883 Tlf. 2185 Drammen</p>	<p>Gustav Thielemann Pølse- og hermetikkfabrikk DRAMMEN</p>
<p>Harald Lyche & Co. Bøker - Papir - Toalettsaker Sportsartikler - Leketøy</p>	<p><i>Alltid først med det siste...!</i></p> <p>Utstyrsvare- og manufaktur, Drammen</p>

FREDRIKSTAD

KLEMET JOHANSEN

Fredrikstad Begravelsesbyrå

Bakgaten 10 - Tlf. 3062

*Lys - kraft - varme - kjøling
Radio*

BJØRNULF-FOTO-KINO

Alt i foto. Utleie av kulturfilm
og filmapparater. Tlf. 1921

TRONDHEIM

A. HOLBÆK ERIKSEN & CO. A/S

Trondheim

Bøker - Papir

Lykkekaffe - Lykkete

I. K. Lykke A/S

Trondheim

Egg, Grønnsaker, Poteter
anbefales

M. H. STRØM A/S

Tlf. 27082 - Trondheim

HOTEL PHOENIX

Trondheim

Anbefales

INGV. ALSTAD

Fisk - Sild

Ilevollen 32 - Tlf. 20291

Trondheim

ERLING NIELSEN

Lege og sykerekvisita

O. Trygvassonsgt. 15 - Trondheim

JOHN R. STRØM

**Papir - korteverer og såpe
en gros**

Telefon 22 786

C. SARHEIM & CO.

Trondheim

**Vi leverer alt i
papir**

Marie Schjetne
BARNEUTSTYR 2/5

Et ord er nok ...

KVALITET
Johan O. Helgesen

MURMESTER BERNT IVERSEN

Kongensgt. 66 - Tlf. 25522

Trondheim

SIGV. EIDEM

Malermester

Olav Kyrresgt. 13

Trondheim

P. G. SWENSSON

Manufaktur & Sengeutstyr

Torvet - Trondheim

INGMAR KVAM'S

Begravelsesbyrå

Trondheim

Tapeter Linoleum
P. B. PAULSEN & CO. A/S
Søndregt. 14 - Trondheim
Gardiner Gulvtepper

ILA FARVEHANDEL

Telefon 25480

Alt i malerverer

A/S SIGURD KVENILDS EFTF.

Trondheim

Alt i sengeutstyr og barneutstyr

ILA FRUKTSALG A/S

Varer bringes

Telefon 24726

M. OSNES A/S

Frukt og Grønnsaker

Telefon 23580

H. IVERSEN
Optisk forretning

Trondheim

Norske Meieriers Salgssentral

OST — SMØR

Trondheim, Oslo, Bergen, Stavanger

SYKEPLEIEARTIKLER
Sykeutstyr - Rustfritt stål
KARL WILH. WICKSTRØM
Tlf. 22784 - Postboks 519
Trondheim

BØNDERNES SALGSLAG

Munkegt. - Trondheim

Leverandør til St. Elisabeths Hospital

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46
Privat 41 64 78 - 69 43 72

NORENBERG & CO. A.S

— Margarinfabrikk —

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

SØREN HANSEN

Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo
Telefon 33 77 34

Martin Olsen

Overrettssakfører

Stortingsgt. 4 - Telf. 41 67 39
OSLO

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO'S

ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo. Telefon 41 01 10.

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II
Tlf. 33 36 24 - Oslo
Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

ERIK A. GUDE EFTF.

Gravmonumenter

Akersv. 20 - Oslo

STOMATOL

TANN - CRÈME

TAPETHUSET

Tordenskjoldsgt. 6 b, Oslo
Tlf. 41 07 76

Tapeter — Linoleum

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD

Gladsvei 23, Grefsen
Tlf. 37 57 68

ØKONOM Centralopvarming

Inneh.: Trygve A. Engh
Tlf. 42 51 33 - Oslo

Varme — Ventilasjon — Damp
Varmtvann — Olje — Stoker
Fyring — Kjelerrep. — Ettersyr

STØTT OPP OM «ST. OLAV»!

**Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler**

JOHAN OLSEN & SØNNER

Murmester & Entreprenørforretning

Etablert 1896

Kongensgate 17, Oslo
Telefon 42 99 90

WISBECH

ARTIFISIELL SÅP

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

**A SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK**

«KLAR»
Fåes i banker over hele landet